

РАЗПОЗНАЙ & ДОКЛАДВАЙ:

**КРАТЪК НАРЪЧНИК
ЗА ДЕЙСТВИЕ
ПРИ АНТИ-ЛГБТ+
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ
ОМРАЗА**

РАЗПОЗНАЙ & ДОКЛАДВАЙ:

**КРАТЪК НАРЪЧНИК
ЗА ДЕЙСТВИЕ
ПРИ АНТИ-ЛГБТ+
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ
ОМРАЗА**

Превод и адаптиране: Глория Филипова и Моника Писанкънева
Редактор на адаптираната версия: Деница Любенова
Графичен дизайнер: Анаида Симонян
Коректор: Димитър Пижев

Тази публикация е разработена в рамките на проекта "Излез напред: овластяване и подкрепа за жертви на анти-ЛГБТ престъпления от омраза", финансиран по програма Права, равенство и гражданство (2014-2020) на Европейския съюз (JUST/2015/RACC/AG/VICT/8957). Фондация „Ресурсен център Билитис“ и фондация „Глас-България“ са българските партньори към този проект. Съдържанието на тази публикация е отговорност единствено на авторите и не отразява непременно възгледите на Европейската комисия.

ISBN 978-619-91940-7-4

СЪДЪРЖАНИЕ

1. За престъпленията от омраза	4
2. Законодателството	7
3. Какво да направиш след инцидента?	21
4. Докладване	27
5. Полицията	31
6. Съдът	35
7. Твоите права	37
8. Допълнителна помощ	39
9. Полезни контакти	42

1. ЗА • ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА

АНТИ-ЛГБТ+ НАСИЛИЕ

Анти-ЛГБТ престъпление от омраза е термин, който означава хомофобско, трансфобско или бифобско насилие. Ако си заплашван, тормозен или нападан, защото нападателят смята, че си ЛГБТ+, значи си преживял анти-ЛГБТ престъпление от омраза. Може да докладваш това престъпление в полицията или на фондация „Ресурсен център Билитис“, фондация „Глас-България“ или Младежка ЛГБТ организация „Действие“. Това важи дори ако не си лесбийка, гей, бисексуален, транс или интерсекс, но човекът, който е приложил насилие смята, че си.

КОЙ ПРЕТЪРПЯВА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА?

Престъпленията от омраза са насочени към хората, **заради това, което са**. Това включва да бъдеш

нападнат/а защото си лесбийка, гей, бисексуален, транс, куиър, небинарен, интерсекс или асексуален.

НЕ ГО ПРИЕМАЙ

Никой няма правото да те напада заради това, което си. Имаш правото **на уважение и да изразяваш себе си**, без тормоз. Ако срещаш хомофобски, бифобски или трансфобски тормоз, имаш правото да потърсиш закрила от властите и организациите, които предоставят подкрепа.

ВИДОВЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА

Всяко насилствено поведение, което изразява хомофобски, трансфобски или бифобски предразсъдъци, може да бъде престъпление от омраза. Видове анти-ЛГБТ престъпления от омраза:

- Вербален тормоз, като да наричаш някого с анти-ЛГБТ+ обиди
- Заплашително или смуцаващо поведение
- Физически нападения
- Кражба или повреждане на собственост

- Изпращане на заплашителни или обидни съобщения
- Изнудване, включително изискване на пари, за да не те разкрият
- Сексуално заплашително или насилническо поведение
- Насърчаване на други да таргетират ЛГБТ+ хора

ЗАЩО ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА СА РАЗЛИЧНИ ОТ ОСТАНАЛИТЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ?

Въздействието на хомофобското, трансфобско и бифобско насилие може да бъде сериозно и да продължи дълго. Може да предизвика усещане за страх, което не позволява на хората да бъдат себе си. Затова ЛГБТИ организациите "Билитис", "Глас" и "Действие" работят усилено за справяне с престъпленията от омраза и да помагат на хората, които се сблъскват с тях.

2. ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

ДАЛИ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ ОТ ОМРАЗА?

За съжаление българското законодателство все още не признава анти-ЛГБТ+ престъпленията като престъпления от омраза и хомофобията, бифобията и трансфобията не се считат за отегчаващи вината обстоятелства. Въпреки това ЛГБТ+ организациите и други правозащитни организации работят усилено за законодателни промени в тази сфера, които да доведат до адекватна закрила за жертвите на този вид престъпления. Липсата на подходящо законодателство не трябва да те спира да докладваш за престъплението, защото преди всичко то е престъпление, а полицията е длъжна да се отзове на всеки подаден сигнал.

Престъпление от омраза съгласно българското законодателство включва насилие, основано на нечия раса, народност, етническа принадлежност, религия или политически убеждения. Въпреки че Наказателният кодекс на България не санкциони-

ра престъпления, основани на хомофобия, би- или трансфобия, последните се считат за престъпления от общ характер или за отегчаващи вината обстоятелства в редица европейски страни.

Законът в България не те защитава нито от заплаха, нито от физическо насилие, основано на сексуална ориентация или полова идентичност. Анти-ЛГБТ престъпленията от омраза, ако изобщо достигнат до полицията, се регистрират като друг вид престъпление или като хулиганство. Въпреки това, те съветваме да докладваш, защото само натрупването на достатъчен брой докладвани случаи може да накара законодателя да обърне внимание на този вид престъпления и да осъзнае нуждата от законови промени, които осигуряват адекватна превенция и подкрепа за жертвите.

Понякога е очевидно, че си преживял престъпление от омраза, а в други случаи е по-малко ясно, както когато някой се държи по агресивен, насилнически или предубеден начин. Ако не си сигурен дали това, което са извършили, е престъпление според наказателното право, все пак можеш да го докладваш в полицията или на нас.

ФИЗИЧЕСКО НАСИЛИЕ

Физическото насилие е престъпление. Освен това насилие, което води до очевидни наранявания физическото насилие включва и дърпане или блъскане, хващане, плюене и хвърляне на предмети. Включва също нежелан физически контакт като удари, които оставят леки или никакви наранявания. Всяко от тези деяния може да се сметне за **престъпление от частен или от общ характер** съгласно действащото законодателство. **Наказателният кодекс на РБългария определя тежка, средна и лека телесна повреда и наказанията за тях в чл. 128, 129 и 130¹.**

¹ Чл. 128 от НК дефинира тежка телесна повреда като: продължително разстройство на съзнанието; постоянна слепота с едното или с двете очи; постоянна глухота; загуба на речта; детеродна неспособност; обезобразяване, което причинява завинаги разстройство на речта или на сетивен орган; загуба на единия бъбрек, слезката или на крило на белия дроб; загуба или осакатяване на крак или ръка; постоянно общо разстройство на здравето, опасно за живота. Наказанието е лишаване от свобода от три до десет години.

Чл. 129 дефинира средна телесна повреда като: трайно отслабване на зрението или слуха; трайно затрудняване на речта, на движението на крайниците, снагата или врата, на функциите на половите органи без причиняване на детеродна неспособност; счупване на челюст или избиване на зъби, без които се затруднява дъвченето или говоренето; обезобразяване на лицето или на други части от тялото; постоянно разстройство на здравето, неопасно за живота, или разстройство на здравето, временно опасно за живота; нараня-

При причинена телесна повреда се образува преписка в полицията. При разглеждане на обстоятелствата около престъплението и установяване на размера на причинените вреди/наранявания се образува наказателно производство от общ характер, когато става въпрос за определени деяния, чиято обществена опасност е по-висока, като например тежка телесна повреда. Прокуратурата може да прекрати наказателното производство, ако престъплението е от частен характер. Последното се преследва по тѣжба на пострадалия с жалба до съда – например в случай на лека телесна повреда. В случай, че ти е необходима адвокатска помощ при извършено престъпление срещу теб, организациите Билитис, Глас и Действие ще ти предоставят правна помощ.

вания, които проникват в черепната, гръдната и коремната кухина. Наказанието е лишаване от свобода до шест години.

(2) Телесната повреда е средна, ако е причинено:

Чл. 130 дефинира лека телесна повреда като разстройство на здравето, извън случаите на чл. 128 и 129, и наказанието е лишаване от свобода до две години или с пробация. За лека телесна повреда, изразяваща се в причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето, наказанието е лишаване от свобода до шест месеца или пробация, или глоба от сто до триста лева. Ако в случаите на лека телесна повреда пострадалият е отвърнал веднага на дееца със също такава телесна повреда, съдът може да освободи и двамата от наказание.

Ако претърпиш нараняване по време на нападение, може да подадеш иск за финансово обезщетение към Съда. "Билитис", "Глас" и "Действие" бихме могли да ти помогнем с подаването на иск. Искът трябва да бъде доказан от теб след завеждането му. За целта е необходимо да се снабдиш с медицинско свидетелство за нараняванията, както и с няколко свидетеля. В случай на физическо нараняване, медицинското свидетелство трябва да се извади веднага след инцидента. Погрешно хората смятат, че е необходимо да има големи видими рани или престой в болница, за да се по-търси обезщетение за претърпени вреди (страдания и болки). При всяко физическо нападение, дори шамар или грубо бутане, може да се търси обезщетение за претърпени неимуществени вреди – това са твоите неприятни емоционални преживявания, вследствие на изживените болки и унижение. Те се доказват със свидетели и/или с експертиза. Тъжителят сам определя каква сума да претендира.

Пример:

Бисексуален мъж е ударен
докато напуска ЛГБТ+
пространство от човек,
който го нарича „педал“

ВЕРБАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА

Подбуждането към насилие, дискриминация или омраза, основани на раса, народност или етническа принадлежност чрез слово, печат или други средства за масова информация се санкционира от Наказателния кодекс. (НК, чл. 162). Въпреки че хомофобията, бифобията и трансфобията не са сред факторите, които се считат за отегчаващи вината обстоятелства, всеки акт на вербално насилие трябва да се докладва, за да бъде записан и разследван. Ако някой използва **заплашителни, насилнически или обидни думи или поведение** срещу теб, заради това, което си (по отношение на твоята полова идентичност и сексуална ориентация), в повечето страни на Европейския съюз това е **престъпление от общ характер**, което вреди на цялото общество (но действащото българ-

ско законодателство не го определя като такава). Ако по някаква причина не желаеш да докладваш в полицията, свържи се с "Билитис", "Глас" или "Действие", за да споделиш за случилото се и да получиш съвет за по-нататъшни действия.

Според чл. 144 НК закана за извършване на престъпление срещу едно лице или имот, или против личността или имота на неговите близки, и ако тази закана би могла да възбуди основателен страх за осъществяването му е само по себе си престъпление, което е от частен характер, т.е. преследва се по тъжба на пострадалото лице.

Пример:

транс жена чака автобус. Някой ѝ крещи
„Извратен травестит, не трябва да ти е
позволено да вървиш по улицата!“
Тя си тръгва трепереца и натъжена.

Ако мислиш, че са **искали да причинят физическо насилие**, това е престъпление.

Пример:

Двойка лесбийки са заплашени със сексуално насилие, защото се държат за ръце.

Ако някой използва **заплашителни или насилнически думи или поведение, които е възможно да причинят тревога или страх, дори ако не са предназначени за конкретен човек**, това е престъпление и е добре да се докладва. Към настоящия момент, НК на РБългария не третира заплахите на основа сексуална ориентация и полова идентичност като престъпление. Въпреки това те съветваме да съобщаваш за подобни случаи на ЛГБТИ организациите "Билитис", "Глас" и "Действие", които работят в посока на промяна на законодателството.

Пример:

Група мъже върви по оживена улица и скандира „*мразим педали!*“

Вербалното изразяване на анти-ЛГБТ възгледи **не е** престъпление, освен ако не е използван допълнителен заплашителен или обиден език.

Пример:

Религиозен проповедник, който казва „хомосексуалността е грях“ на улицата, без допълнително заплашително поведение, не извършва престъпление.

НАСЪРЧАВАНЕ НА АНТИ-ЛГБТ НАСИЛИЕ

Подстрекаването **към извършване на престъпление е престъпление, включително когато е насочено** срещу ЛГБТ+ хора. Това включва думи, снимки, видеа и дори музика, както и публикуване на информация на уебсайтове. Противоправните съобщения с омраза може да включват предизвикване на хомофобско, трансфобско или бифобско насилие или описване/изобразяване на извършване на такова насилие.

Пример:

Брошура, в която пише, че гей хората са грешници и трябва да бъдат убивани.

ОНЛАЙН ТОРМОЗ

Имаш правото да живееш без онлайн хомофобия, трансфобия и бифобия. Ако попаднеш или си обект на анти-ЛГБТ омраза онлайн, можеш да докладваш на "Билитис", "Глас" или "Действие", като се свържеш с нас по и-мейл или на официалните ни Фейсбук страници, които ще намериш в края на този наръчник. Ние ще помогнем материалът да бъде премахнат и ще докладваме на отговорния орган.

Пример:

Гей мъж е обект на хомофобски тормоз и сериозни заплахи за насилие от някого, когото познава чрез Фейсбук.

Публикуването на лични снимки онлайн или оф-лайн, без съгласието на лицето, е нарушение на неприкосновеността на личните данни съгласно Закона за защита на личните данни, освен ако не е било извършено по време на събития от масов характер, в което лицето е взело участие доброволно и последните представляват обществен, политически или социален интерес.

Възможностите за реакция са различни и отново ЛГБТИ организациите "Билитис", "Глас" и "Действие" ще ти помогнат да подадеш жалба до Комисията за защита на личните данни или до Административен съд, за да защитиш правата си. В такива случаи е възможно да се подаде иск за обезщетение при претърпени вреди, а ако има подстрекателство към убийство може да се подаде жалба и до Прокуратурата.

Пример:

Гей учител е уволнен от работа след като колегите му виждат снимка, на която се целува със своя партньор.

ТОРМОЗ

Тормозът обикновено включва **повтарящо се насилническо поведение**. Това е потискащо и безпричинно поведение, което цели да накара някого да се почувства под стрес или изплашен. Ключовият елемент е, че нежеланото поведение се случва повече от веднъж. Не е задължително извършителят на тормоза да е имал намерение да причини страх или страдание. Въпросът е дали ти като потърпевш си се чувствал заплашен от действията му. Нежеланото физическо, или вербално поведение, което накърнява достойнството на потърпевшия може да бъде преследвано съгласно Закона за защита от дискриминация. Тормозът в училище или на работното място, основаващ се на пола или сексуалната ориентация на потърпевшия се санкционират от споменатия закон. За целта трябва да подадеш оплакване към директора на училището или към работодателя. Ако последните не вземат мерки за прекратяване на тормоза, потърпевшият или организация, която се застъпва за него, могат да подадат жалба към Комисията за защита от дискриминация или към районен съд по местоживеене.

Пример:

Транс младеж има съученик, който многократно го заплашва като му препречва пътя и прави трансфобски коментари.

ИЗНУДВАНЕ

Това е престъпление, при което **от теб се изискват неща, под заплахата, че ще бъде разпространена информация** за теб. Както очевидни искания като пари, изнудвачите понякога може да отправят и по-малко ясни искания като например да предложиш определени действия, които ще ги облагодетелстват. Препоръчително е никога да не даваш пари, тъй като е вероятно извършителят да продължи с опитите да измъкне още пари от теб. Вместо това потърси поверителен съвет.

Пример:

Женен мъж се разкрива като бисексуален пред свой колега. Колегата го заплашва, че ще каже на всички в работата им и на жена му, ако не получи 5000 лева.

3. КАКВО ДА НАПРАВИШ СЛЕД ИНЦИДЕНТА?

ПОТЪРСИ ПОМОЩ

На първо място, погрижи се за собствената си безопасност. Ако се нуждаеш от **незабавна полицейска помощ, обади се на 112**. Ако си станал свидетел на престъпление, предприеми действия, без да излагаш себе си на риск. Викай силно, за да привлечеш вниманието и на други хора и при първа възможност се обади на телефона за спешни повиквания – 112.

Ако си заплашен или атакуван, естествената реакция е да окажеш съпротива и да отвърнеш на удара. Често тази реакция може да доведе до още по-неприятни последствия. Затова препоръчваме да се свържеш с полицията незабавно, вместо да влизаш в саморазправа с нападателите.

Ако извършителят е полицай или друг представител на органите на реда по време на изпълнение на служебните му задължения, това престъпление подлежи на разследване при специални процедури. ЛГБТИ организациите ще ти помогнат да предприемеш необходимите действия, за да потърсиш правата си.

Ако инцидентът е станал онлайн, не влизай в спор с извършителя. Използвай опцията „принт скрийн“, за да запазиш свидетелство за извършения тормоз. След това можеш да блокираш извършителя.

Ако инцидентът е станал в училище или на работното място, незабавно информирай доверен учител или директора или съответно работодателя. В повечето училища лицето, което оказва подкрепа на жертви на насилие или тормоз е педагогическият съветник.

Решението дали да кажеш на някого за случилото се е твое. Може да говориш с ЛГБТИ организация като "Билитис", "Глас" или "Действие" за **подкрепа или за обсъждане вариантите за действие**. Бихме могли да ти помогнем в комуникацията с полицията или да я предадем от твое име, ако избереш този вариант.

АКО ПОСТРАДАШ ФИЗИЧЕСКИ

Ако получиш физическо нараняване непременно потърси медицинска помощ. При сериозни травми (или съмнения за такива) незабавно се обади на телефон 112 и на мястото на инцидента ще бъде изпратена както полиция, така и линейка. Издаването на медицинско свидетелство веднага след инцидента ще улесни по-нататъшното му разследване и обезщетяване на жертвата. Ако в близост няма медицинско заведение, към което да се обърнеш би било от полза да **направиш снимки** на видимите наранявания. По-късно може да бъдат използвани като доказателство.

ЗАПИСВАНЕ НА ДЕТАЙЛИ И СЪХРАНЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА ИНФОРМАЦИЯ

Спомените ни бързо избледняват, затова записването на детайли след инцидента е много важно. Ако инцидентът е част от продължителна ситуация като тормоз от съсед, онлайн, в училище или на работното място, е полезно да се **водят записки** на конкретни фрази, време и дати. Ако е извършен от непознат, ще е полезно да си запишеш как е изглеждал и как е бил облечен докато все още си спомняш. Също така запиши точно

то време и място на инцидента, както и всички други детайли, които си успял да запомниш. Ако например, нападателят е бил с кола, опитай да запомниш и запиши регистрационния номер. При наличие на свидетели, поискай техен контакт или информация. Огледай се дали наблизо има охранителни камери, които е възможно да са записали инцидента.

Изключително важно е да запишеш какво нападателят е казал или направил, което те кара да мислиш, че нападението е продиктувано от хомофобия, би- или трансфобия. Например, ако е употребил анти-ЛГБТ+ жаргон, за да те обиди. Или ако нападението е извършено близо до гей клуб, или ЛГБТИ общностен център.

Описанието на инцидента трябва да достигне до полицията, за да подпомогне разследването. Ако си под стрес и не можеш да изготвиш описание по време на първия разпит след инцидента, имай пред вид, че твоето детайлно писмено описание може да бъде предадено и разгледано и в следващите етапи от разследването.

Ако по някаква причина не искаш да говориш с полицията, можеш да докладваш за инцидента

Ако по някаква причина не искаш да говориш с полицията, можеш да докладваш инцидента онлайн, анонимно или с предоставяне на лични данни на платформата tolerantni.com, която се поддържа от ЛГБТИ организацията "Глас".

ПОГРИЖИ СЕ ЗА СЕБЕ СИ

Преживяването на насилие или тормоз е стресиращо. В такъв случай би било от полза да **поговориш** с някого, на когото вярваш. Ако не се доверяваш на близките си, можеш да потърсиш подкрепа в общностния център "Рейнбоу хъб" в София, където се намират ЛГБТИ организации "Билитис", "Глас" и "Действие". Ако разговорите с хора, на които се доверяваш не са достатъчни, за да се справиш с психологическата травма и продължаваш да се чувстваш потиснат и нещастен, препоръчваме да потърсиш психологическо консултиране. ЛГБТИ организациите "Билитис", "Глас" и "Действие" ще те насочат към доверени психолози и психотерапевти, с които работим и които могат да ти окажат адекватна подкрепа.

Важно е също **да се погрижиш са здравето си**. Например, да се храниш добре, да пиеш достатъчно вода, да правиш физически упражнения и да спиш достатъчно помага за справянето със стреса. Помни, че обръщането към алкохола и наркотиците, за да се справиш със ситуацията може да те накара да се чувстваш по-зле в дългосрочен план. Последно, бъди позитивен. Упражнявай емпатия към себе си. Вместо да се фокусираш върху начините, по които искаш да бъдеш по-добър, мисли за това как би отговорил на приятел, който преживява същия проблем. Бъде добър към себе си!

4. ДОКЛАДВАНЕ

ТРЯБВА ЛИ ДА ДОКЛАДВАМ?

Имаш правото да се противопоставиш на хомофобията, трансфобията и бифобията и да получиш помощта, от която се нуждаеш. Анти-ЛГБТ+ тормозът и насилието са огромен проблем за нашата общност, а докладването може да **допринесе за промяна**.

Хиляди ЛГБТ+ хора избират да докладват престъпления от омраза всяка година. Докладването е част от това да защитиш правата си и да се противопоставиш на тези, които мислят, че ЛГБТ+ хората трябва да бъдат мачкани.

В България законодателството не признава анти-ЛГБТ+ престъпленията за престъпления от омраза и те не биват регистрирани като такива. Въпреки това е важно да докладваш случаи на дискриминация, тормоз и насилие срещу теб, защото все пак това са престъпления, а полицията

е длъжна да се отзове на всеки подаден сигнал. Дори да решиш да не докладваш в полицията, може да докладваш инцидента на ЛГБТ+ организациите. Ние събираме информация за броя анти-ЛГБТ+ престъпления от омраза всяка година, защото тази информация дава по-ясна представа за мащаба на проблема и ни помага в борбата за по-адекватно законодателство, което да предоставя защита за ЛГБТ+ хората от престъпления от омраза.

От друга страна, има много основателни причини, поради които хората избират да не докладват. **Ако чувстваш несигурност** дали трябва да докладваш или не знаеш какво да очакваш, ако го направиш, можеш да **говориш с нас**. Ние можем да ти дадем **независим** съвет и да ти помогнем да предадеш информацията структурирано, ако избереш този вариант.

Ако смяташ че си жертва, заради сексуалната си ориентация или половата си идентичност, трябва да кажеш това на полицията, за да може случаят да бъде разследван ефективно. Въпреки че у нас престъпления на основа сексуална ориентация и полова идентичност не се третират като престъпления от омраза, посочването на тези признаци като вероятен мотив за престъплението при докладване ще

помогне за разследването и разкриването на извършителя.

ДОКЛАДВАНЕ ДО ФОНДАЦИЯ „БИЛИТИС“

Телефон: 00359 888 243 666

И-мейл: bilitis@bilitis.org

Фейсбук: @bilitis.org

ДОКЛАДВАНЕ ДО ФОНДАЦИЯ „ГЛАС“

Телефон: 00359 882 886 410

И-мейл: simeon@glasfoundation.bg

Фейсбук: @glasfoundation

Онлайн: wearetolerant.com/ или/ tolerantni.com

ДОКЛАДВАНЕ ДО МЛАДЕЖКА ЛГБТ ОРГАНИЗАЦИЯ „ДЕЙСТВИЕ“

Телефон: 00359 884 85 12 22

И-мейл: info@deystvie.org

Фейсбук: @@lgbtdeystvie

Онлайн: deystvie.org

РЕЙНБОУ ХЪБ

Ела при нас на място в "Рейнбоу хъб" - ЛГБТИ общностен център и офис на ЛГБТИ организа-

циите "Билитис", "Глас" и "Действие", София
1142, ул. „Любен Каравелов“ 24, етаж 1, ап. 4.

ДОКЛАДВАНЕ ДО ПОЛИЦИЯТА

При спешен случай: 112

Може да докладваш във всяко районно или градско полицейско управление в страната.

5. ПОЛИЦИЯТА

ПЪРВИ СЪПКИ

Вероятно първият човек, с когото ще говориш ще бъде от телефонната централа. Тяхната работа е да разберат какво се е случило и да направят кратък доклад.

Ако си в непосредствена опасност, трябва веднага да изпратят при теб полицейски служители. Ще получиш уникален номер на регистриране на обаждането ти (номер на докладването), който е добре да запомниш, защото може да ти потрябва при разследването на случая.

СВИДЕТЕЛСКИ ПОКАЗАНИЯ

Полицията вероятно ще помоли за среща с теб на живо, за да вземат показания и да обсъдите какво предстои да се случи. Това е твоята възможност да **разкажеш подробно за случилото се**. Те ще запишат казаното от теб, ще те помолят да го прочетеш и да подпишеш, че е вярно.

РАЗСЛЕДВАНЕТО

Ако преживееш престъпление, полицията ще го разследва. Полицейски служители ще говорят с теб и ще **търсят доказателства** като записи от видеонаблюдение, криминалистика, интернет записи и т.н. Ще се опитат да **намерят и арестуват** извършителя и да го задължат да разкаже неговата версия на случилото се. Разследването може да отнеме седмици или месеци, но разследващите полицаи трябва редовно да се свързват с теб с актуална информация.

ОБВИНЕНИЕТО

Ако има достатъчно събрани доказателства за извършено престъпление от общ характер и има данни за извършителя на престъплението, Прокуратурата повдига обвинение срещу конкретното лице. Това означава, че срещу извършителя на престъплението се образува съдебно производство и делото следва да бъде разглеждано в Съда. От момента, в който делото се разглежда в Съда, лицето, извършител на престъплението се нарича подсъдим. Съдът наново събира и проверява всички доказателства в съдебна зала. В съдебния процес и двете страни - и пострадали и подсъдим могат

да се представляват от адвокат. По тези дела Прокуратурата задължително участва като обвинител и поддържа обвинението срещу извършителя. В хода на съдебното заседание ти като пострадало лице можеш да се включиш и като частен обвинител, т.е. заедно с Прокуратурата да преследваш обвиненията срещу извършителя на престъплението, и като граждански ищец. Граждански ищец означава, че в хода на съдебния процес срещу извършителя на престъплението ще можеш да подадеш граждански иск за обезщетение за претърпените материални и нематериални вреди. В някои случаи Съдът отхвърля този иск поради сложност на наказателния процес. В такъв случай можеш да подадеш граждански иск пред Гражданския съд. Държавна такса не се дължи, ако има влязла в сила присъда.

АКО НЕЩАТА СЕ ОБЪРКАТ

Служителите на полицията и прокуратурата са държавни служители и трябва **да се отнасят към теб с уважение**. Ако не си доволен от начина, по който разговарят и се държат с теб, може да се обърнеш за съвет към ЛГБТИ организация. Ва-

риантите може да включват подаване на жалба до полицията, оплакване чрез независима служба за полицейско поведение или получаване на правна помощ.

6. СЪДЪТ

ПРЕДИ ЯВЯВАНЕ В СЪДА

Пострадалото лице винаги получава призовка за деня, часа и мястото на съдебното заседание. След като получиш призовка, ако нямаш нает преди това адвокат, е препоръчително да ангажираш такъв, защото в първото съдебно заседание се решават важни въпроси като този дали ти да бъдеш конституиран като частен обвинител и граждански ищец.

В ДЕНЯ НА ДЕЛОТО

Преди да тръгнеш към Съда, увери се, че имаш всичката информация за делото, която ти е била изпратена. При започване на делото секретарката на състава който разглежда делото ще те извика на говорителя. Трябва непременно в този момент да си пред конкретната зала.

СПЕЦИАЛНИ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА

Ако се страхуваш да дадеш показания, защото смяташ, че нападателят ще потърси възмездие, може да поискаш статут на специална закрила.

ПОВЕРИТЕЛНОСТ

Обикновено на пресата е разрешено да отразява делата. Въпреки това, може да поискаш **идентичността ти да бъде запазена в тайна** от пресата по време на съдебния процес. Това е възможно, ако си „уязвим или изплашен“, например, ако това да бъдеш идентифициран като ЛГБТ+ в пресата, би те спряло да дадеш показания.

7. ТВОИТЕ ПРАВА

ИМАШ ПРАВОТО:

- Да те третират с уважение във всяка институция, с която разговаряш
- Да съобщиш на полицията, ако смяташ, че престъплението е причинено от хомофобия или трансфобия и да ги посочиш като мотив
- Да вземат предвид твоето мнение в решението как да се отговори на случая
- Информацията за идентичността ти да бъде използвана **поверително**
- Да се обръщат към теб с **името и местопомението**, с което ги помолиш да използват
- Да те **информират** за развитието на случая ти

- Да научиш ако **арестуват, обвинят или освободят** някого във връзка с твоя случай
- Да поискаш **идентичността ти да бъде запазена в тайна** от пресата по време процеса
- Да предявиш **граждански иск** за нанесени материални или нематериални щети
- Да бъдеш информиран за възможностите за възстановително правосъдие
- Да поискаш преразглеждане, ако се вземе решение делото ти да не бъде разглеждано

8. ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОМОЩ

Независимо дали ще решиш да докладваш, или не, можеш да говориш с нас - ЛГБТИ организации "Билитис", "Глас" и "Действие". Бихме могли да предложим допълнителна помощ, за да се справиш със ситуацията. Те включват:

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ

Възстановителното правосъдие е процес, чрез който страните, свързани с дадено престъпление, съвместно решават как да се справят с неговите последици и отражението му върху бъдещето. То може да има формата на медиация: доброволен и неформален процес, при който жертвата на дадено престъпление се среща на неутрална територия с извършителя и с помощта на трето незаинтересувано лице медиатор, се стремят да постигнат споразумение относно последиците на извършеното престъпление, при което отпада необходимостта от започване / продължаване/ на наказателното производство.

У нас, Чл.3, ал.2 от Закона за медиацията /2004/ посочва, че медиация се провежда и в случаите, предвидени в НПК, макар и самият НПК да не описва конкретно в какви случаи.

Институтът за разрешаване на конфликти промотира възстановителното правосъдие у нас, защото последното увеличава възможностите за реакция в зависимост от конкретния случай.

ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ

При необходимост някои пострадали от престъпления лица могат да бъдат настанени в защитено жилище. Повечето общини в България разполагат с програми за рехабилитация и интеграция на пострадали от насилие и жертви на трафик. За повече информация, можеш да се свържеш с някой от центровете, предоставящи подкрепа в твоето населено място или община/област.

ДИСКРИМИНАЦИЯ

Имаш правото да очакваш справедливо отношение от бизнеса, обществените услуги, неправителствените организации и работодателите ти. Ако се отнасят с теб по предубеден начин, защото си ЛГБТ+, може да оспориш поведението им, осно-

вавайки се на Закона за защита от дискриминация (в сила от 01.01.2004 година). Може да се обърнеш към Комисията за защита от дискриминация и до районен съд, за да предприемеш правни действия. Полицията обикновено не може да помогне в случай на дискриминация, освен ако тя не включва физически тормоз.

ПРОДЪЛЖАВАЩА ПОДКРЕПА

Да се справиш с въздействието на хомофобията, бифобията и трансфобията обикновено е трудно. Да поговориш с някого, на когото имаш доверие може да помогне. Може да говориш с ЛГБТИ организациите "Билитис", "Глас", "Действие", или други ЛГБТИ организации в твоето населено място, за това как престъплението от омраза те е накарало да се почувстваш и да се консултираш с нас за възможните услуги за подкрепа, към които да те пренасочим. Виж нашите контакти в края на този наръчник.

9. ПОЛЕЗНИ • КОНТАКТИ

ЛГБТИ ОРГАНИЗАЦИИ

Младежка ЛГБТ организация „Действие“

Правно консултиране, водене на стратегически дела

И-мейл: info@deystvie.org

Facebook [@lgbtdeystvie](https://www.facebook.com/lgbtdeystvie)

Мобилен телефон 00359 884 85 12 22

<https://deystvie.org/>

Фондация „Глас -България“

Онлайн докладване на анти-ЛГБТ престъпления

И-мейл: simeon@glasfoundation.bg

Facebook [@glasfoundation](https://www.facebook.com/glasfoundation)

Мобилен телефон: 00359 882 886 410

<http://glasfoundation.bg/>

Фондация „Ресурсен център Билитис“

Психо-социална подкрепа, придружаване, специализирана помощ за транс и интерсекс хора

И-мейл: bilitis@bilitis.org

Facebook [@bilitis.org](https://www.facebook.com/bilitis.org)

Мобилен телефон: 00359 888 243 666
<http://bilitis.org>

Фондация „Сингъл Степ“

Психологическа и правна помощ, защитено пространство

И-мейл: info@singlestep.bg

Facebook [@singlestepbulgaria](https://www.facebook.com/singlestepbulgaria)

Мобилен телефон: +359 888966742

<https://singlestep.bg/>

ПРАВОЗАЩИТНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

Правни консултации, водене на стратегически дела

Приемно време за консултации:

Вторник 10:00 ч. – 12:00 ч.

Четвъртък 14:00 ч. – 16:00 ч.

Телефон: 02/ 980 39 67

Мобилен телефон: 0885 787 209

<http://blhr.org/>

Български Хелзинкски Комитет

Правни консултации, водене на стратегически дела

Телефон: 02 943 4876, 02 944 0670, 02 943 4405

И-мейл: bhc@bghelsinki.org

<http://www.bghelsinki.org/bg/>

**ОРГАНИЗАЦИИ, РАБОТЕЩИ С ЖЕРТВИ
НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ И НАСИЛИЕ,
ОСНОВАНО НА ПОЛА**

Фондация Асоциация Анимус – София

Психологическа подкрепа, кризисен център за жени и деца, жертви на насилие, гореща линия за жертви на насилие, правни консултации

Телефон: 02 983 5205; +359 2 9835205; 9835305; 9835405

И-мейл: animus@animusassociation.org

<http://animusassociation.org/>

Асоциация Деметра – Бургас

Подкрепа за жертви на насилие, психологически и социални консултации, подкрепа за жертви на сексуално насилие

Телефон: 056/82 52 05

И-мейл: centerzaprevencia@abv.bg

<http://demetra-bg.org/>

Фондация П.У.Л.С. - Перник

Психологическо и правно консултиране за жертви на насилие, кризисен център

Телефон: +359 (76) 60 10 10

Горещи телефони: (+35976) 60 10 10, (+35976) 60 33 60

И-мейл: pulse.women@gmail.com

<http://pulsfoundation.org/>

Асоциация ИМАГО – София

Психологическо и правно консултиране

Телефон: 0884 944 411

И-мейл: beznasilie@gmail.com

<http://nasilie.eu/>

Фондация „Джендър Алтернативи“ – Пловдив

Правна и психо-социална подкрепа

Телефон: 032 / 26 07 08, 0879 26 01 01

И-мейл: office@genderalternatives.org

<http://genderalternatives.org/bg/>

Сдружение Самаряни – Стара Загора

Психологически и правни консултации, защитено жилище

Телефон: 042/621 083

И-мейл: sapi@sapibg.org

<https://www.samaritans.bg/>

Фондация „СОС семейства в риск“ – Варна

Психологическа и правна подкрепа, защитено жилище

Телефон: 052 609 677

И-мейл: sos@mail.bg; sos@ssi.bg

<http://sos-varna.org/>

Женско сдружение „Екатерина Каравелова“ – Силистра

Психо-социална помощ, правно консултиране, временно настаняване в кризисен център

Телефон: 086 821 495

И-мейл: ceta@mail.bg

<http://www.ekaravelova.org/>

Сдружение „Отворена врата“ – Плевен

Психологическа и правна подкрепа, защитено жилище

Телефон: 064/ 846 713

И-мейл: opendoor_centre@hotmail.com

www.opendoorcentre.hit.bg

Фонд за превенция на престъпността – ИГА - Парзджик

Социално-правни консултации, психологическа и здравна подкрепа

Телефон: 034 44 23 89; 034 44 23 98

И-мейл: office@iga-bg.org

<http://www.iga-bg.org/>

Фондация „Български център за джендър изследвания“ – София, Хасково, Димитровград

Социална, правна и психологическа подкрепа

София:

Телефон: 02/963 53 57

И-мейл: office@bgrf.org

Хасково:

Телефон: 038/624 685; 0878 567 659

И-мейл: bgrfhaskovo@mail.bg

Димитровград:

Телефон: 038/624 68; 0879 387 620

<http://bgrf.org>

Фондация „Център Надя“ - София

Психологическо, социално и правно консултиране, подслон за жертви на домашно насилие

Телефон: 02 981 93 00

И-мейл: office@centrenadja.bg

<http://rumyanataseva.com/foundation/index.html>

Сдружение „Знание, успех, промяна“ – Дупница

Център в помощ на жертви на домашно насилие

Телефон: 0895 76 33 93

И-мейл: ksc_association@abv.bg

<http://www.kscassociation.com/>

www.bilitis.org

Facebook: @bilitis.org

www.glasfoundation.bg

Facebook: @glasfoundation

www.lgbthatecrime.eu

Този наръчник отговаря на следните въпроси:

- Какво е престъпление от омраза?
- Къде мога да получа помощ?
- Какво да очаквам, ако докладвам?
- Какви са моите права?

Ще се радваме, ако наръчникът ти помогне да вземеш информирано решение какво би било най-добре за теб.
Запознай се с правата си и получи подкрепа!

ISBN 978-619-91940-7-4